Ümumi məlumat	**Fənnin kodu, adı və kreditlərin sayı**	AZH150 Azərbaycan tarixi (6 AKTS)
	Fakültə	Mühəndislik fakültəsi
	Departament	Tarix və Arxeologiya departamenti (309 O-cu otaq)
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2019/2020-ci tədris ilinin yaz semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	PhD. Zəhra İslamova
	E-mail:	zehra.islamova.80@mail.ru
	Telefon:	
	Mühazirə otağı /Cədvəl	**I gün 13:40-15:10/15:20-16:50/17:00-18:30** **II gün 15:20-18:30** **III gün 15:20-16:50** **IV gün 15:20-18:30** **V gün 15:20-16:50/17:00-18:30**
	Məsləhət saatları	Tələbələrlə razılaşdırılan vaxtlarda
Prerekvizitlər	**Yoxdur**	
Tədris dili	**Azərbaycan dili**	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	**Məcburi**	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	**Əsas dərsliklər:** 1 **Azərbaycan tarixi (ən qədim zamanlardan - XXI əsrin ilk onilliklərinədək) Ali məktəblər üçün dərslik. M.Q.Abdullayevin redaktəsi ilə. Bakı, 2016. (cədvəldə bu dərsliyin səhifələri göstərilmişdir).** 2. Azərbaycan tarixi, I cild (Ən qədim zamanlardan XX əsrədək). Z. Bünyadovun və Y. Yusifovun redaktəsilə. Bakı, 2005. 3. İsmayıl Məmmədov. Azərbaycan tarixi. Bakı, 2005. 4. Azərbaycan tarixi (uzaq keçmişdən 1870-ci illərə qədər) red. prof. Süleyman Əliyarlı. Bakı, 2009. 5. XX əsr Azərbaycan tarixi, II cild, Red. Y.B. Yusifov və T.T. Vəliyev. Bakı, 2004. **Əlavə dərsliklər və elmi monoqrafiyalar:** 6. Azərbaycan tarixi üzrə qaynaqlar, red. S.Əliyarlı Bakı, 2007. 7. Ziya Bünyadov. Azərbaycan VII-IX əsrlərdə, Bakı, 2004 (III fəsil, § 2, §8; V fəsil § 2). 8. Oqtay Əfəndiyev. Azərbaycan Səfəvilər dövləti, Bakı, 1993 (I fəsil, II fəsil s.33-35, s.46-49). 9. Tadeuş Svyatoçovski. Rusiya və Azərbaycan. Bakı, Xəzər Universitəsi, 2000. 10.C.Həsənli. İkinci dünya müharibəsi illərində Azərbaycan hərbi, siyasi və diplomatik münasibətlərdə (1939-1945) Bakı,2015. 11. Araz Aslanlı. Qarabağ problemi, (tarixi, mahiyyəti, həll prosesi). Bakı, 2009. 12. A.Bakıxanov. Gülüstani İrəm. BAkı, Elm, 1993	
İnternet saytları	www.azerbaijan.az; www.aztarix.azeriblog.com;	

	www.azerbaycanli.org		
Tədris metodları	**Mühazirə** **Diskussiya** **Praktiki tapşırıqlar** **Praktik məsələlərin təhlili** **Digər**	**Tədris prosesində aşağıdakılar nəzərdə tutulur:** - mühazirələr - mövzu ətrafında müzakirələr - xəritələr, video və digər əyani materiallardan istifadə - müəyyən mövzularla əlaqədar olaraq müzey və qoruqlara ekskursiyaların təşkil edilməsi (Azərbaycan tarixi muzeyi, Şirvanşahlar sarayı, İncəsənət muzeyi və s.) - bəzi mövzularla əlaqədar olaraq tanınmış alim və mütəxəssislərin dərslərə dəvət edilməsi	
Qiymətləndirmə	**Komponentləri**	**Tarix/son müddət**	**Faiz (%), bal**
	Aralıq imtahanı	aprel (1-7-ci mövzular)	**30 bal**
	Fəallıq	Dərslərdə, diskussiyalarda, prezentasiyalarda və elmi seminarlarda iştirak etmək	**5 bal**
	Yoxlama yazı işi (quiz)	Kurs boyu iki yoxlama yazı keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bir yazı aralıq imtahanı öncəsi, ikinci yazı yekun imtahan qabağı. Yoxlama işinin birincisi 7, ikinci yazı işi 8 bal ilə qiymətləndirilir.	**15 bal (7+8)**
	Prezentasiya	Tələbələr prezentasiyanı qrup şəklində təqdim etməlidirlər. Hər bir qrup 4-5 tələbədən ibarət olmalıdır. Qrup lideri və ya qrup üzvlərindən biri prezentasiyanın planını prezentasiyanı təqdim edəcəkləri gündən bir həftə öncə müəllimə göndərməlidir. Vaxtında göndərilmədiyi halda hər bir qrup üzvü 5 bal itirəcəkdir. Hər qrupa təqdimat üçün 20 dəqiqə vaxt verilir. Hər bir qrup üzvü öz hissəsini danışmalı və təqdim etməlidir. Qrup prezentasiyasından sonra digər tələbələr öz sual 5 ballarını və fikirlərini söyləyə bilərlər. Son olaraq, müəllim suallarını soruşacaq və prezentasiya haqqında fikirlərini deyəcəkdir. Mövzular müəllim tərəfindən verilə bilər və yaxud tələbələr özləri seçə bilərlər.	**5 bal**
	Yazı işi - esse	**Yazı işinə aid qaydalar:** 1.İş ayrıca vərəqlərdə yazılmalıdır. Kağızın formatı A4, şirifti 14, interval 1, işin həcmi 3-5 səhifə olmalıdır. 2.Vərəqin bir üzü yazılmalı, vərəqə nömrələr qoyulmalıdır. 3.İş aydın yazılmalı, fikirlərin abzaslara bölünməsi məntiqi olmalıdır, hər yeni fikirdə abzasdan istifadə edilməlidir. İşin girişi və nəticəsi olmalıdır.	**5 bal**

		4.İş yazılarkən mənbələrə (hər hansı bir tarixi monoqrafiya, əsər) istinad edilməlidir. İstinad qaydaları müəllim tərəfindən təqdim olunacaqdır. 5.Sonda istifadə olunmuş ədəbiyyatın siyahısı əlavə edilməlidir. 6.İşin titul vərəqi olmalıdır: mövzunun adı, tələbənin adı, soyadı, fakültəsi, işin yerinə yetirildiyi departament göstərilməlidir.	
	Final imtahanı	İyun (8-15-ci mövzular)	**40 bal**
	Digər		
	Yekun		**100 bal**
Kursun təsviri və məqsədləri	Azərbaycan tarixi kursu ən qədim zamanlardan son günlərədək vətən tarixini əhatə edir. Dövlətimizin müstəqillik qazanması vaxtı ilə saxtalaşdırılmış tariximizin yeni səhifələrini açmaq imkanı vermiş, bəzi tarixi hadisələr yeni faktlarla zənginləşərək müəyyən dövrlərdəki boşluqların doldurulmasına imkan yaranmışdır. Tədris proqramının tərtibi zamanı bütün bu amillər nəzərə alınmış, tarixin mübahisəli məsələlərinə diqqət artırılmışdır. İş planı Azərbaycan tarixi barədə bitkin və dolğun təsəvvürün formalaşmasına imkan verir. Bununla yanaşı, proqramın tərtibi zamanı fənnin qeyri-humanitar fakültələrdə tədris olunduğu nəzərə alınmış, daha çox praktik əhəmiyyətli mövzulara yer verilmiş, fənn haqqında ümumi anlayışların möhkəmləndirilməsinə və tələbələrin dünyagörüşünün formalaşmasına xidmət etməsi nəzərdə tutulmuşdur.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	**Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə:** - Azərbaycan tarixi haqqında bitkin, dolğun və obyektiv təsəvvür yaranacaq; - Azərbaycanın qədim dünya sivilizasiyasının ocaqlarından biri və Şərq dünyasının ayrılmaz hissəsi olmağı haqda məlumatları daha da genişlənəcək; - Azərbaycan etnosunun təkrar edilməz və avtoxton olduğuna dair geniş təsəvvür yaranacaq; - Vətən tarixinə, mədəniyyətinə, mənəvi dəyərlərinə sevgi və hörmət hissini daha da artıracaq və vətənpərvərlik ruhunu daha da yüksəldəcəkdir. **Qazanılmış təcrübə** - Tarixi hadisələrin analizi - Tarixi hadisələrə tənqidi və obyektiv yanaşma - Azərbaycanın mədəni tarixi inkişaf mərhələlərinin araşdırılması və Azərbaycanın müasir dövrdə dünyada rolu və yerini nmüəyyənləşdirilməsi		
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	**Davamiyyət** Davamiyyət təhsil prosesinin vacib elementidir. Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır. **Dərsə gecikmələr və ya digər dərs pozuntuları** Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayib yazılır. Buna baxmayaraq,		

	tələbə dərs saatına buraxılır. **Fəallıq** **5 bal –** keçilmiş mövzunu tam qavrayır, sual-cavabda fəal iştirak edir, əvvəlki mövzular ilə əlaqələndirmə apara bilir, müstəqil olaraq öz fikir və mülahizələrini irəli sürür, təqdimatı geniş, əhatəli, maraqlı edir **4 bal** – keçilmiş mövzunu yaxşı qavrayır, bəzən səhv və qüsurlara yol verir, fikir və mülahizələr irəli sürməyə cəhd edir, sual-cavbda fəal iştirak edir, demək olar ki, bütün suallara düzgün cavab verir **3 bal** – dərsə diqqətlə qulaq asır, sual-cavabda iştirak edir, düzgün cavabları üstünlük təşkil edir, amma diskusiya və müzakirələrdə iştirak etmir, fikir irəli sürmür **2 bal** – dərsə qulaq asır, bəzən sual-cavabda iştirak edir, diskussiyalara müdaxilə etmir **1 bal** - dərsə qulaq asıb qeydlər götürsə də, sual-cavabda iştirak etmir **Yoxlama işi** Sənədlə təsdiq edilən üzrlü səbəbə görə yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftəyədək razılaşdırılan vaxtda yaza bilər. **İmtahanlar** Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahanın buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. Aralıq və yekun imtahanı mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmırlar. Aralıq və yekun imtahan zamanı verilmiş açıq sualları cavablandırmaq üçün qaydalar: Hər bir açıq suala 5-6 cümlədən ibarət cavab tarixi hadisələrin, faktların qısa təsviri və izahından ibarət olmalıdır. Qısa cavablı suallar üçün açar sözlər, adlar, faktlar, anlayışlar, nəzəriyyələr, nümunələr, oxşarlıqlar və fərqlər istifadə edilə bilər. **İmtahan qaydalarının pozuntuları** Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürülmələr qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiymət ilə imtahandan kənarlaşdırılır. **Fənni bitirmək qaydası** Universitənin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər. **Tələbələrin davranış qaydaları** Dərs zamanı dərs prosesini pozmaq və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)

Həftə	Tarix (planlaşdırılacaq)	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar

1.	**10.02.2020** **11.02.2020** **12.02.2020** **13.02.2020** **14.02.2020**	**Giriş.** Tələbələri Azərbaycan tarixi fənninin iş proqramı və onların qarşısında duran vəzifələr ilə tanış etmək. Azərbaycan tarixi nədən bəhs edir; onun analizi, öyrənilməsi, başlıca dövrləri, tarixi qaynaqlar. Qədim dövrün tarixşünaslığına dair qisa məlumat. Azərbaycanda ibtidai-icma dövrü haqqında anlayış. Manna dövləti, Atropatena, Antik Qafqaz Albaniyası	***Azərbaycan tarixi (ən qədim zamanlardan - XXI əsrin ilk onilliklərinədək) M.Q.Abdullayevin redaktəsi ilə.Bakı, 2015*** [I fəsil , § 1,3,4 s.5-11, 19-30];
2.	**17.02.2020** **18.02.2020** **19.02.2020** **20.02.2020** **21.02.2020**	Alban dövləti III-VII əsrlərdə. Arşakilər sülaləsi və Mehranilər sülaləsi dövründə siyasi tarix. Mədəniyyət. Azərbaycanda xilafət ağalığı və ona qarşı mübarizə. İslamın yayılması. Xürrəmilər hərəkatı. Babək	[II fəsil , § 5 s.30-40]; [II fəsil, § 6 s.40-51];
3.	**24.02.2020** **25.02.2020** **26.02.2020** **27.02.2020** **28.02.2020**	Etnogenez problemi. Azərbaycan xalqının formalaşması. Xalqın formalaşmasında rol oynamış bir sıra etnik toplular haqda qısa məlumat Azərbaycan IX yüzilliyin ikinci yarısı – XI yüzillikdə. Azərbaycan feodal dövlətləri və səlcuqlular haqqında. Eldənizlər dövləti. IX-XIII yüzilliklərdə Azərbaycan mədəniyyəti.	[II fəsil , § 7, s. 51-61]; [III fəsil , § 8-10 s.61-82]
4.	**02.03.2020** **03.03.2020** **04.03.2020** **05.03.2020** **06.03.2020**	Monqolların I, II, III yürüşü. Azərbaycan Monqol ağalığı dövründə. Azərbaycan Hülakülər imperiyasının mərkəzi kimi. Qazan xanın islahatları Azərbaycan XIV yüzilliyinin sonu-XV yüzillikdə. Ölkənin ictimai siyasi həyatı. Toxtamış və Teymurun Azərbaycana yürüşləri. Şirvanşah I İbrahim	[IV fəsil , § 11-13, s. 94-99, 102-106]; [IV fəsil , § 14 s.106-110]
5.	**07.03.2020** **10.03.2020** **11.03.2020** **12.03.2020** **13.03.2020**	Azərbaycan Baharlı və Bayandurlu sülalələri dövründə. Sosial-iqtisadi vəziyyət, xarici siyasət. Mədəniyyət Azərbaycan XVI yüzillikdə. Mərkəzləşdirilmiş Azərbaycan Səfəvi dövlətinin yaranması. Şah I İsmayıl və Şah I Təhmasib.	[V fəsil , § 15-16, s.110-120] [VI fəsil , § 17, s.120-125]
6.	**16.03.2020** **17.03.2020** **18.03.2020** **19.03.2020** **27.03.2020**	Azərbaycan XVI yüzilliyin sonu - XVII yüzilliyin əvvəllərində. Şah I Abbasın hakimiyyəti (1587-1629). Azərbaycan Səfəvi dövləti XVII-XVIII əsrin əvvəllərində. İmperiyanın zəifləməsi və Azərbaycanın beynəlxalq rəqabət meydanına çevrilməsi (XVIII yüzilliyin 20-30-cu illəri). Səfəvi mədəniyyəti	[VI fəsil , §18-20 s.120-152];
7.	**30.03.2020** **31.03.2020** **01.04.2020** **02.04.2020** **03.04.2020**	Azərbaycanda dövlət müstəqilliyi uğrunda mübarizə. Nadir şah Əfşarın tarix səhnəsinə gəlişi. Azərbaycan xanlıqlarının yaranması, idarəçilik sistemi, təsərrüfat həyatı, xarici siyasəti haqqında. Şəki, Qarabağ, Quba və Urmiya xanlıqlarının müxtəsər tarixi.	[VI fəsil , § 20 s.155-157]; [VII fəsil , § 21 s.158-165];
Aralıq imtahan			
8.	**06.04.2020** **07.04.2020** **08.04.2020**	Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərdə (XVIII əsrin sonu - XIX əsrin əvvəli). Qacarların Azərbaycan tarixində yeri və rolu	VIII fəsil, § 22, s.175-176,

	09.04.2020 **10.04.2020**	Gülüstan müqaviləsi və Azərbaycan üçün nəticələri	§23, s.179-183
9.	**13.04.2020** **14.04.2020** **15.04.2020** **16.04.2020** **17.04.2020**	Azərbaycanın Rusiya və Qacarlar arasında bölüşdürülməsinin ikinci mərhələsi. II Rusiya-Qacar müharibəsi. Türkmənçay müqaviləsi. XIX yüzilliyin birinci yarısında Şimali Azərbaycanda ictimai-siyasi həyat. İqtisadi durum. M-üstəmləkə zülmünə qarşı üsyanlar. Çarizmin köçürmə siyasəti	VIII fəsil, §23 s. 183-187; §24 s. 188-194
10.	**20.04.2020** **21.04.2020** **22.04.2020** **23.04.2020** **24.04.2020**	Şimali Azərbaycan XIX yüzilliyini ikinci yarısında. Kapitalist münasibətlərinin yaranması və inkişafı. Bu dövrdə Rusiya tərəfindən keçirilmiş islahatlara baxış. Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində. Bakının dünya neft mərkəzi kimi yüksəlişi. Azərbaycan I Dünya müharibəsi illərində	[VIII fəsil, § 25-27 s.195-220]; [IX fəsil, § 29, s. 220-222,]
11.	**27.04.2020** **28.04.2020** **29.04.2020** **30.04.2020** **01.05.2020**	Şimali Azərbaycan Demokratik Respublikası. Azər-baycanın istiqlaliyyət uğrunda mübarizəsi. ADR-in daxili siyasəti. Azərbaycanın beynəlxalq vəziyyəti. Aprel işğalı. ADR-in süqutu.	
12.	**04.05.2020** **05.05.2020** **06.05.2020** **07.05.2020** **08.05.2020**	Azərbaycan SSR. Azərbaycan 1920-1930-cu illərdə. Azərbaycan SSR-in ZSFSR və SSRİ-yə daxil edil-məsi. Sovet hakimiyyətinin qurulması. İctimai və si-yasi vəziyyət. Azərbaycanda Sovet totalitarizmi. 30-cu illərin repressiyaları. Totalitar rejimin möhkəmlənməsi Azərbaycanlıların Ermənistan SSR-dən deportasiyası. M.C.Bağırov hakimiyyətinin müsbət və mənfi cəhətləri. Azərb. SSR II Dünya müharibəsi illərində.	[XI fəsil, § 38-40 s.268-298];
13.	**12.05.2020** **13.05.2020** **14.05.2020** **15.05.2020** **16.05.2020**	İ.Mustafayev. V.Axundov. Azərbaycan SSR 70-80-ci illərdə. H.Əliyev. Millətçilik və vətənpərvərlik meyllərinin artması. "İldırım" təşkilatı Cənubi Azərbaycan XX əsrdə. Güney Azərbaycanda demokratik hərəkatın rəhbərləri Səttarxan, Ş.M.Xiyabani, S.C.Pişəvəri	[XII fəsil , § 41-42 s.298-315] [XIII fəsil, § 43-44, s.315-330];
14.	**18.05.2020** **19.05.2020** **20.05.2020** **21.05.2020** **22.05.2020**	Azərbaycan SSR 80-ci illər-90-cı illərin əv-vəllərində. "Dağlıq Qarabağ problemi"nin ortaya atılması. Yeni siyasi partiyalar, ictimai təşkilatlar. AXC-nin yaranması və onun rolunun artması. Azərbaycanlıların Ermənistandan deportasiyası. 1990-cı il 20 Yanvar faciəsi. Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsi. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının inkişaf problemləri. Daxili və xarici vəziyyət. A.Mütəllibov, Y.Məmmədov, İ.Qəmbər, Ə.Elçibəy. Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü və Dağlıq Qarabağ müha-ribəsinin başlanması, Xocalı soyqırımı. Respublikada ictimai-siyasi böhran, torpaqların işğalı. Hərbi	[XIV fəsil, §45 s.331-338]

		uğursuzluqlar.	
15.	**27.05.2020** **29.05.2020** **30.05.2020**	Heydər Əliyevə ikinci dəfə Azərbaycanda hakimiyyətə gəlməsi. Heydər Əliyevin yeni siyasi kursu. Siyasi sabitliyə doğru. Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri. Atəşkəs. İlham Əliyevin prezident seçilməsi, dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi. Heydər Əliyev kursunun davam etdirilməsi. Dağlıq Qarabağ uğrunda aparılan diplomatik mübarizə. **FİNAL İMTAHANI** (8-15-ci mövzular)	[XIV fəsil, §45-46, s.338-344]